



MODUŁ II NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH NOWOŻYTYNYCH

CELE NAUCZANIA

ROLA TIK W REALIZACJI CELÓW UCZENIA SIĘ UCZNIÓW

1

Cele modułu II

W drugim module kursu nauczysz się planować lekcje języków obcych, podczas których będziesz zwracać szczególną uwagę na świadome uczenie się uczniów. Dowiesz się, w jaki sposób technologia informacyjna i komunikacyjna może wspierać ten proces. Poznasz także kryteria dobrej praktyki stosowania TIK w uczeniu się uczniów.

Atmosfera w klasie, która sprzyja uczeniu się

Atmosferę w klasie tworzą ludzie – nauczyciele i uczniowie. Wpływ na nią ma także otoczenie edukacyjne, tzn.: klasa szkolna i jej wyposażenie (w tym pomoce dydaktyczne), organizacja przestrzeni, zarządzanie czasem. Nauczyciel, pracując z uczniami, od pierwszego spotkania z nimi zaczyna budować w klasie atmosferę, która towarzyszy uczeniu się. Jeśli z klasą pracuje kilku nauczycieli, wszyscy wnoszą wkład w tworzenie atmosfery – w specyficzny dla siebie sposób wprowadzają elementy składające się na rozbudzenie ciekawości poznawczej, poczucia, że nauka jest wartością, potrzeby uczenia się i rozwijania umiejętności przydatnych w dalszej nauce oraz w życiu. Jednym słowem – wpływają na tworzenie i istnienie „ducha klasy”. Od nauczycieli w znacznej mierze zależy, jak uczniowie będą podchodzili do uczenia się, na ile będą aktywni w tym procesie oraz w jakim stopniu wezmą odpowiedzialność za naukę.

Dobra lekcja to taka, w czasie której każdy uczy się efektywnie

W bieżącym module zajmiesz się zasadami planowania dobrej lekcji angażującej uczniów w kształcenie umiejętności porozumiewania się w języku obcym. Zanim zaczniesz wprowadzać technologię informacyjną, warto uświadomić sobie, że nie ma dobrego nauczania bez pokazywania uczniom sensu uczenia się i użyteczności wiedzy, którą zdobywają na konkretnej lekcji, bez monitorowania postępów uczniów oraz podsumowania tego, czego się nauczyli.

Dobre, a więc skuteczne, nauczanie polega na osiągnięciu celów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i postaw, które określone zostały w **podstawie programowej**. Uczniowie nie zawsze są zainteresowani osiągnięciem celów lekcji na równi z nauczycielem. Jest tak głównie dlatego, że ich nie znają. Chodzi o to, by uczniowie byli świadomi celów lekcji, by wiedzieli, po czym rozpoznać, że je osiągają, oraz by zdawali sobie sprawę, **po co stosują technologię informacyjną i jak poprawia ona proces uczenia się?**

Dla ciebie istotne będzie, jak TIK może ułatwić i przyspieszyć osiągnięcie celów edukacyjnych oraz **czy technologia może być bardziej skuteczna dydaktycznie, niż narzędzia wykorzystywane do tej pory**. Trzeba przyglądać się wnikliwie, czy nie jest stosowana tylko dla siebie samej lub po to, by przypisać jej rolę tradycyjnych narzędzi dydaktycznych, których użycie być może byłoby skuteczniejsze.

Dotychczasowa wiedza ucznia i jej znaczenie dla osiągnięcia celów lekcji

Kiedy przystępujesz do planowania lekcji, wiesz, co z podstawy programowej do tej pory zostało „przerobione” i jaką wiedzę oraz umiejętności powinni posiadać twoi uczniowie z zajęć, które odbyły się np. w minionym tygodniu, miesiącu czy w poprzednich klasach. Na tym zazwyczaj opierasz cele nowej lekcji i określasz kryteria ich osiągnięcia. W trakcie lekcji zdarza się jednak, że część uczniów nie pamięta wcześniej przekazanych informacji lub nie ma opanowanych umiejętności niezbędnych do kształcenia kolejnych, które przewidziałeś/eś na bieżące zajęcia. Pojawia się zagrożenie, że cele nie zostaną osiągnięte. Jest to sytuacja trudna dla nauczyciela, a jeszcze trudniejsza dla uczniów. Jeśli nie są oni w stanie przyswajać nowych informacji, rozumować i wykorzystywać dostarczanej im wiedzy, często wyłączają się z lekcji i nie robią postępów.

Zdarza się też, że uczniowie przechowują wcześniej nabytą wiedzę w zakamarkach mózgu i samodzielnie nie wydobywają jej stamtąd, ponieważ nie zauważają związku tego, co już wiedzą, z tym, czym zajmują się aktualnie. Jeszcze większym kłopotem dla nich jest znalezienie łączności między treściami, którymi zajmowali się na zajęciach z innych przedmiotów lub poznali poza szkołą, a bieżącym tematem. W takich sytuacjach trzeba im pomóc w uruchomieniu potrzebnej wiedzy i uświadomieniu jej ciągłości.

Na początku każdej lekcji i w czasie jej przebiegu przywołuj dotychczasową wiedzę i doświadczenia uczniów. Zaktywizowanie jej będzie procentować w dalszym przebiegu zajęć. Nie tylko pokażesz uczniom związek między tym, co już znają, a tym, co będzie nowe, lecz także dasz im poczucie bezpieczeństwa i ładu. Sprawisz też, że wiedza i umiejętności będą odbierane jako użyteczne, uporządkowane, spójne, powiązane ze sobą oraz możliwe do wykorzystania w różnych kombinacjach. Aby to zrobić, możesz na przykład powiedzieć:

- Na wcześniejszych lekcjach dowiedzieliście się, że, dzisiaj wykorzystacie tę wiedzę do
- Potraficie już sprawnie i W czasie bieżącej lekcji te umiejętności będą wam potrzebne do tego, żebyście nauczyli się
- Nauczyliście się już kiedyś, i Na tej wiedzy i umiejętnościach będziecie opierać to, co zrobicie teraz.
- To, co już znacie z poprzednich lekcji, czyli, jest bardzo podobne do Za chwilę wykorzystacie tę wiedzę.

Możesz też do przywołania wiedzy uczniów lub pokazania im związku dawniej opanowanych umiejętności z bieżącą lekcją, posłużyć się pytaniami, np.:

- Skąd już wiecie, że? (uczniowie odpowiadają). Zastosujecie tę wiedzę w następującym zadaniu:
- Kiedy nauczyliście się robić/tworzyć/wykonywać/rozwiązywać? (uczniowie odpowiadają). Teraz umiejętność wykorzystacie w nowej sytuacji.
- Jak możecie wykorzystać posiadane już umiejętności do
- Co na ten temat wiecie już spoza szkoły? (uczniowie odpowiadają, że) Ta wiedza będzie potrzebna do czekającego was teraz zadania.

Z różnych badań nad uczeniem się wynika, że uczący najlepiej przyswajają nową wiedzę, gdy nadbudowuje się ona na wiedzy już posiadanej, gdy nowa wiedza „przykleja się” do dawnej.

Istnieje wiele innych sposobów przywoływania i uruchamiania posiadanej wiedzy oraz umiejętności uczniów. Wielu nauczycieli chętnie posługuje się **wizualizacjami**, które pozwalają przenieść uczniów w miejsca, sytuacje i czas, z którymi wiąże się posiadana przez nich wiedza, np. proszą uczniów o zamknięcie oczu, by krótko opowiedzieć o tym, co uczniowie „widzą”. Może to być np. rzecz, którą poznali wcześniej: postać głównego bohatera lektury, gród średniowieczny, siatka prostopadłościanu, mapa Afryki, budowa atomu, dzieło sztuki itp. Wizualizację można wykorzystać też do przywołania wiedzy o przebiegu procesu (np. kiełkowania nasion) lub przypomnienia etapów/struktury opanowanych umiejętności (np. kozłowania piłki w miejscu przed nauką kozłowania piłki w marszu i biegu).

Możesz wykorzystać inne pomysły, pamiętając, że **NIE CHODZI tutaj o sprawdzanie i ocenianie tego, czego uczniowie uczyli się dawniej i co powinni pamiętać. Celem przywoływania wcześniejszej wiedzy jest wsparcie uczniów w nadbudowywaniu jej, w tworzeniu nowych struktur wiedzy/umiejętności i powiązań między nimi.** Poza tym, aktywizując wiedzę posiadaną przez uczniów, sprawiasz, że uczenie się staje się widoczne. Uczniowie dostrzegają, że idą do przodu, robią postępy, bardziej świadomie uczestniczą w lekcjach i mają satysfakcję z procesu uczenia się oraz jego efektów. Mogą też świętować swoje sukcesy. W takim świętowaniu chodzi głównie o wewnętrzne poczucie zadowolenia i dumę z osiągnięć, nie o nagrody i stopnie. Kiedy uczniowie widzą swoje postępy i cieszą się nimi, mają silniejszą motywację do nauki. Używamy słowa „świętowanie”, ale nie chodzi tu tylko o specjalne, wielkie okazje. Warto na bieżąco świętować małe, codzienne sukcesy. My, nauczyciele, często skłonni jesteśmy uważać, że nie ma czego świętować, jeśli jest to tylko wykonanie obowiązku (w tym przypadku – uczniowskiego). Przez takie podejście pozbawiamy uczniów radości z ich osiągnięć.

Jak określać cele uczenia się i kryteria osiągnięcia tych celów?

Jeśli uczniowie znają tylko temat lekcji, to często nie domyślają się, co mają poznać i zrozumieć oraz co nowego będą potrafili, nie dostrzegają sensu uczenia się i tym samym mają mniejszą ochotę do wysiłku, jaki włożą w naukę oraz na osobistą aktywność. Dlatego

nauczyciel zastanawia się nad celami przed lekcją i przekazuje je uczniom tak, aby każdy z nich mógł je zrozumieć. **Kiedy uczniowie znają i rozumieją cele, mają większą motywację do uczenia się.** W trakcie lekcji uczniowie są w stanie osiągnąć jeden, najwyżej dwa cele uczenia się. Na więcej najczęściej nie wystarcza czasu.

Niejednokrotnie cele mylone są przez nas z aktywnościami uczniów, działaniami, zadaniami do wykonania. Aby trafnie sformułować cele uczenia się, warto trzymać się zasady: określam to, co chciałabym/chciałbym, aby moi uczniowie wiedzieli i potrafili po lekcji.

Aby cele stały się dla uczniów osobistymi celami uczenia się, warto podać je w formach:

W czasie dzisiejszej lekcji zrozumiesz/zrozumiecie

Będziecie potrafili

Nauczysz się/Nauczycie się

Przykłady:

1. Język angielski, II etap edukacyjny:
 - Poznasz słownictwo związane z wyglądem zewnętrznym człowieka,
 - Opiszysz wygląd zewnętrzny swój lub drugiej osoby.
2. Język niemiecki, II etap edukacyjny:
 - Poznam nazwy zwierząt domowych w języku niemieckim wraz z ich rodzajnikami.

Należy zadbać o to, aby cele uczenia się były całkowicie jasne dla uczniów, oraz **postępować się możliwie prostym i zrozumiałym dla nich językiem – ich językiem.** Jeśli chcemy, aby wszyscy uczniowie w klasie osiągnęli te cele, muszą najpierw wiedzieć, o co w nich chodzi.

Często my, nauczyciele, nie przywiązujemy wagi do uświadamiania uczniom celów uczenia się. Jesteśmy skupieni na przerobieniu jak największej partii materiału i przekazywaniu maksymalnie dużej porcji informacji, czasem takich, które znacząco wybiegają poza ramy określone podstawą programową. Zazwyczaj spieszymy się z realizacją programu nauczania, gdyż uważamy, że uczniowie wciąż wiedzą za mało, aby osiągnąć wysokie wyniki na sprawdzianie zewnętrznym. Taka praktyka nie przynosi zamierzonych efektów i grozi tym, że uczniowie nie nadążą za naszymi wymaganiami.

Aby uczniowie mogli ocenić, czy osiągnęli cele, trzeba najpierw ustalić, po czym będzie można to poznać, czyli określić **kryteria sukcesu**, szukać **dowodów świadczących**, że uczniowie w czasie lekcji zrozumieli to, co mieli zrozumieć, oraz mają umiejętności, które

mieli wypracować. **Dowodów na to, że uczenie się ma miejsce oraz że przybywa wiedzy i umiejętności, dostarczają sami uczniowie. Nauczyciel powinien przewidzieć te dowody i podać do wiadomości uczniom, aby potrafili je rozpoznać.** Dowodami tymi będą możliwe do zaobserwowania fakty, czynności ucznia. Jeśli uczeń je wykonuje, potwierdza osiągnięcie celu, jeśli nie umie ich wykonać, to znaczy, że celu nie osiągnął.

Na przykład dla podanych wyżej celów lekcji **kryteria sukcesu dla ucznia** mogłyby brzmieć:

1. Język angielski, II etap edukacyjny:
 - Podaję co najmniej 8 przymiotników opisujących wygląd zewnętrzny człowieka.
 - Opisuję drugą osobę, używając wyrażen: *is wearing*, *has got* oraz *is*.
2. Język niemiecki, II etap edukacyjny:
 - Nazywam po niemiecku zwierzęta domowe: pies, kot, świnka morska, kanarek, papuga, królik, chomik, rybki.
 - Potrafię dopasować rodzajniki do nazw poznanych zwierząt.

Jak podawać uczniom cele lekcji?

W jaki sposób monitorować ich zrozumienie i osiągnięcie?

Warto dołożyć starań, by cele ciągle towarzyszyły uczniom podczas nauki, tzn. były widoczne i łatwe do sprawdzenia oraz przypomnienia sobie. Możesz ustalić z uczniami, czy przedstawiś cele na tablicy, czy je podyktujesz, czy może dasz uczniom kartkę z celami i poprosisz, aby wkleili ją do zeszytu.

Użycie TIK może zapewnić uczniom stały kontakt wzrokowy z zapisanymi celami i kryteriami sukcesu oraz ułatwić utrwalenie ich na przykład poprzez eksponowanie na tablicy interaktywnej, wyświetlenie na ekranie za pomocą projektora czy zapisanie ich przez uczniów na dysku komputera osobistego, który mają do dyspozycji w klasie.

Uczniowie mogą zapisywać i gromadzić cele uczenia się oraz kryteria sukcesu do kolejnych lekcji, dzięki wykorzystaniu komunikacji elektronicznej. Ty możesz im to ułatwić poprzez przesyłanie celów i kryteriów za pośrednictwem różnych narzędzi, np. poczty e-mail, dokumentów Google (konieczne jest posiadanie konta Gmail), bloga edukacyjnego, platformy e-learningowej (jeśli korzysta z niej szkoła), strony internetowej szkoły (w dziale przedmiotowym dla uczniów), a nawet zdjęć lub informacji na portalu społecznościowym. Lista możliwości jest otwarta i każdy pomysł pozwalający na skuteczne zwiększenie

u uczniów świadomości celów uczenia się, może okazać się tym, który „chwyci” w twojej klasie. Są to sprawy ważne do przemyślenia, ponieważ nie zawsze wykorzystanie technologii komputerowej jest najlepszym wyborem. Być może nakład pracy włożony w obsługę urządzeń technicznych okaże się niewspółmierny do efektów, a inne możliwości uświadamiania uczniom celów lekcji, np. przekazanie ich ustnie lub zapisanie na tablicy, okażą się skuteczniejsze. To ty decydujesz, który sposób jest najbardziej korzystny.

Oryginalny pomysł zaproponowała **Zofia Sołtys, nauczycielka języka angielskiego w klasie pierwszej** w jednej z warszawskich szkół podstawowych:

*Aby realizację celów przedstawić uczniom ciekawiej, ustaliliśmy, że będziemy **zapisywać cele w języku ucznia na niewielkich kartonikach o proporcjach średniowiecznej cegły**. Z tych cegiełek, które pod koniec zajęć ocenimy jako zrealizowane cele, będziemy budować zamek na ścianie z tyłu klasy. Cegielki będzie można różnie układać, a także usuwać, jeśli dany materiał dzieciaki zapomną. Wtedy wyrwa w murze pokaże, jak ważna jest spójna wiedza. (...) **Lekcje, podczas których wszyscy pracują, będą premiowane przywilejem wprawienia okna, a nawet witrażu, w zamku**. Z czasem może przekształci się w rezydencję albo pałac.¹*

Uczniowie powinni znać cele, zanim zaczną je realizować. Nie wystarczy jednak, że podasz cele, o których wszyscy zapomną zaraz po dzwonku kończącym zajęcia. Aby cele przekazywane uczniom mogły „pracować” na rzecz edukacji, można zastosować kilka prostych metod.

- **Upewnij się, na ile uczniowie rozumieją postawione cele.** Poproś ich, by wyrazili własnymi słowami, co mają osiągnąć w trakcie danej lekcji. Mogą np. porozmawiać o tym pół minuty w parach, a potem wypowiedzieć się na forum klasy.
- **Odwołuj się do nich na poszczególnych etapach lekcji** i wskazuj uczniom, co już osiągnęli, z którym celem związane jest aktualne działanie oraz który cel stoi jeszcze przed nimi. Gdy stwierdzisz, że uczniowie osiągnęli już jeden z celów uczenia się, możesz powiedzieć na przykład: *Mamy już dowody tego, że pierwszy cel osiągnęliście. Teraz zajmiemy się drugim i będziemy pracować nad tym, żebyście potrafili...*

¹ Materiał z kursu *Lider oceniania kształtującego*.

- **Przed zakończeniem zajęć przypomnij cele** lub poproś uczniów, aby to zrobili. W tym miejscu możesz znów wspierać się narzędziami TIK. Zorganizuj **podsumowanie lekcji połączone z odniesieniem się do celów**.

Podsumowanie lekcji

Jak przekonać się, czy uczniowie osiągnęli cele?

Podsumowanie lekcji jest konieczne, aby uczniowie mogli dać ci informację zwrotną, czy osiągnęli cele określone na jej początku. Jest to ważne także dla uczniów. Każdy z nich powinien wiedzieć, czego się nauczył. Jednym z prostszych sposobów podsumowania lekcji jest dokończenie przez uczniów (ustnie lub w zeszycie) zdania podsumowującego, na przykład wybranego spośród następujących:

- Dziś nauczyłam się, że...
- Zrozumiałem, że...
- Przypomniałam sobie, że...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Dziś osiągnąłem założony cel, gdyż...
- Chciałabym jeszcze popracować nad...

Uczniowie dostarczają ci dowody osiągnięcia celów uczenia się, kiedy prezentują swoją wiedzę i stosują umiejętności. Możesz wykorzystywać różne narzędzia TIK, aby przeprowadzić z uczniami ćwiczenia i zadania w klasie lub w domu, np. stworzyć plik w edytorze tekstu lub arkusza kalkulacyjnym, wydrukować go i dać do wypełnienia uczniom.

Możesz też:

- zadanie zawarte w pliku przesłać uczniom drogą internetową, aby wykonali i odesłali je do sprawdzenia pocztą e-mail,
- analizować wspólną pracę wielu uczniów nad zadaniem wykonywanym w czasie rzeczywistym w tzw. chmurze, którą zapewnia dyski wirtualne (np. **Dokumenty Google**) dostępne w internecie,
- uczniowie mogą wykonać w klasie ćwiczenia, wykorzystując oprogramowanie tablicy interaktywnej,
- uczniowie mogą rozwiązać zadania zamieszczone przez ciebie na platformie edukacyjnej, z której korzysta szkoła, np. Nauczyciel.pl, Scholaris, Moodle, Librus, na blogu edukacyjnym, na stronie internetowej szkoły w dziale dla uczniów albo w serwisie

Moje-Ankiety.pl (www.moje-ankiety.pl), Profitest.pl (www.profitest.pl) lub Ankiетка.pl (www.ankietka.pl).

Podsumowanie lekcji dostarczy ci informacji przydatnych w planowaniu kolejnych zajęć uwzględniających to, co uczniowie w pełni opanowali, oraz to, do czego trzeba wrócić, aby cała klasa mogła uczyć się dalej.

Przykłady z praktyki nauczycieli

9

W materiale do tego modułu zostało już omówione planowanie lekcji z uwzględnieniem treści podstawy programowej, szczególnie pod względem celów lekcji i kryteriów ich osiągnięcia. Wiesz już, w jaki sposób możesz silniej niż dotychczas wpływać na świadome uczenie się uczniów i skłaniać ich do podejmowania odpowiedzialności za naukę. Wykorzystanie nowoczesnych technologii nie jest do tego konieczne, jednak mądre posługiwanie się TIK może wzbogacić uczenie się uczniów i pomóc im w szybszym osiągnięciu celów edukacyjnych.

Poniżej zostały podane przykłady z praktyki nauczycieli pracujących w edukacji wczesnoszkolnej oraz prowadzących zajęcia z uczniami o specjalnych potrzebach uczących w szkole podstawowej. Pokazują one, jak w codziennej pracy prowadzenie lekcji można **ukierunkować na cele edukacyjne i świadome oraz widoczne uczenie się uczniów**. Pokazują również, jak wykorzystywać TIK w roli narzędzia wspierającego pracę nauczyciela i ucznia. Każdy przykład to co najmniej dwie kolejne lekcje, które uwzględniają ciągłość wiedzy i umiejętności uczniów.

PRZYKŁAD 1. – dwie kolejne lekcje języka niemieckiego, II etap edukacyjny, Poziom II.0

<p>Autor Marta Florkiewicz-Borkowska</p>	<p>Temat lekcji <i>Eins, zwei, drei...</i> – liczymy od 0 do 12</p>
<p>Cele lekcji</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna cyfry w języku niemieckim od 0 do 12, • nauczy się prawidłowej wymowy liczebników w języku niemieckim. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się nazywać i zapisywać liczby w zakresie od 1 do 12.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wymieniam liczebniki w języku niemieckim w kolejności od 0 do 12 i od 12 do 0. • Określam liczbę przedmiotów, które widzę. • Umiem zapisać liczebniki ze słuchu. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji</p> <p>Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Uczniowie z poprzednich lekcji pamiętają nazwy liczebników 1, 2 i 3 w języku niemieckim i potrafią je poprawnie wymawiać. W celu utrwalenia tych trzech liczebników robię szybką rundkę, czyli wymawiam głośno liczbę po polsku i podaję imię ucznia, który wypowiada ją w języku niemieckim. Podsumowuję ćwiczenie: <i>Znacie już dobrze nazwy liczebników od 1 do 3 i dobrze je wymawiacie. Dzisiaj to wykorzystacie i poznacie następne liczebniki.</i></p>	
<p>Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów</p> <p>Przy wprowadzaniu liczebników wykorzystuję duże tabliczki z cyframi. Zanim podam temat lekcji, pokazuję uczniom te tabliczki i pytam, czego ich zdaniem nauczą się na dzisiejszej lekcji. Uczniowie zazwyczaj zgodnie odpowiadają, że liczebników. Wyświetlam cele na tablicy interaktywnej, a jeśli nie korzystam z sali wyposażonej w tablicę multimedialną, zapisuję je na zwykłej tablicy. Uczniowie przepisują do zeszytów temat razem z celami.</p> <p>Jeśli mamy dostęp do Internetu, o celach lekcji może uczniów poinformować mówiący awatar stworzony w programie Voki. Jest on pomocny nie tylko w rozwijaniu sprawności mówienia, ale jednocześnie w ćwiczeniu umiejętności pisania i słuchania.</p>	

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

W trakcie lekcji często zadaję uczniom pytanie: *Które liczebniki już znasz?* Gdy uczeń je wymieni, zwracam uwagę, jak dużo osiągnął już na lekcji, lub jak niewiele zostało do zrealizowania założonych celów. To bardzo uczniów motywuje i pozytywnie wpływa na dobrą atmosferę w klasie.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Na koniec lekcji każdy uczeń ma za zadanie wypowiedzieć w języku polskim na głos liczbę i wskazać imieniem ucznia, który ma powiedzieć tę liczbę w języku niemieckim. Następna rundka przebiega w odwrotnej kolejności – uczeń wypowiada daną liczbę po niemiecku, a wskazany przez niego kolega lub koleżanka nazywa ją po polsku.

Oprócz treningu mówienia można zastosować trening pisania: w tym celu wykorzystujemy białą tabliczkę ucznia (*white board* w formie elektronicznej lub tradycyjnie: foliowa koszulka od dokumentów z kartką bloku technicznego w środku i pisak suchy ścieralny). Nauczyciel lub uczeń podaje liczebnik, a cała klasa zapisuje go na *white board* cyfrą i słownie oraz pokazuje wszystkim zapisaną treść. Daje to możliwość porównania zapisów i samooceny albo oceny koleżeńskiej. Nauczyciel widzi efekty pracy na lekcji.

Gdy korzystam z sali komputerowej, sprawdzam uczniów także poprzez przeprowadzenie szybkiego quizu wielokrotnego wyboru. Quiz wykonuję wówczas w programie **ProProfs** i umieszczam na moim blogu. Uczniowie bezpośrednio, bez konieczności logowania się, rozwiązują 3–5 minutowy test – powtórkę z lekcji. Jego celem jest powrót uczniów do omawianego materiału i uświadomienie, ile i czego się nauczyli. ProProfs to darmowe i proste w obsłudze narzędzie online, umożliwiające tworzenie ankiet, krzyżówek, wykreślanek, puzzli, gier oraz – przede wszystkim – quizów i testów.

W ocenie osiągnięcia celów lekcji można też zastosować system buziek. Bużkę uśmiechniętą :-)) uczniowie stawiają w zeszytach przy celach, które udało się zrealizować, natomiast bużki smutne :-((przy celach, których nie udało się zrealizować lub z którymi mają jeszcze kłopot.

<p>Autor</p> <p>Marta Florkiewicz-Borkowska</p>	<p>Temat lekcji</p> <p><i>Wie alt bist du? (Ile masz lat?) – Przedstawiamy się</i></p>
<p>Cel lekcji</p> <ul style="list-style-type: none"> uczeń nauczy się tworzyć pytania <i>Jak się nazywasz? Ile masz lat?</i> i udzielać na nie odpowiedzi 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Nauczę się przedstawiać się i poprosić inne osoby o przedstawienie się.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Przedstawiam się w języku niemieckim i podaję swój wiek. Potrafię zadać pytanie o imię i wiek w języku niemieckim oraz udzielić odpowiedzi na pytanie zadane przez kolegę lub koleżankę. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji</p> <p>Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Uczniowie z poprzednich lekcji znają zaimki osobowe oraz potrafią odmieniać przez osoby czasownik <i>sein</i> (być) i <i>heißen</i> (nazywać się). Na poprzedniej lekcji poznali także liczebniki od 0 do 12.</p> <p>Zwracam się do uczniów bezpośrednio: <i>Z poprzednich lekcji znacie już zaimki osobowe oraz potraficie odmieniać przez osoby czasowniki sein i heißen. Ostatnio poznaliście jeszcze liczebniki od 0 do 12. Dzisiaj właśnie to wykorzystacie do przedstawiania się i zadawania pytań koleżankom i kolegom.</i> Te słowa można poprzedzić ćwiczeniami podanymi niżej.</p> <p>W celu utrwalenia zaimków osobowych oraz liczebników możemy przeprowadzić szybką burzę mózgow, zadając uczniom następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Co to znaczy ich/ du/er/wir...?</i> - <i>Jak jest po niemiecku ona/ oni/ ja...?</i> - <i>Jak jest 9/8/12... po niemiecku?</i> - <i>Zehn/vier/zwei/elf... to jest po polsku...?</i> <p>Jeśli lekcja odbywa się w klasie z tablicą interaktywną, możemy wykorzystać aplikację Triptico, a dokładnie narzędzie Text Spinner. W tym przypadku staje się ona dla mnie maszyną losującą czasownik <i>sein</i> i <i>heißen</i>, który ma odmienić wskazany przeze mnie uczeń.</p>	

W trakcie odmiany można przerwać uczniowi i podziękować, a kolejnego poprosić o kontynuację. W ten sposób wszyscy uczniowie mogą zaangażować się w myślenie. Podobnie uczniowie utrwalają liczebniki poznane na wcześniejszej lekcji – TextSpinner losuje liczbę, którą wskazany uczeń ma nazwać po niemiecku.

Triptico to darmowy program online z wersją desktopową (czyli dostępną z poziomu pulpitu komputera), wyposażone w bogaty zestaw interaktywnych aplikacji do wykorzystania na każdej lekcji. Występuje również w wersji płatnej z dodatkowymi udogodnieniami.

Warto zapytać uczniów ich językiem: *Jakie są „składniki przedstawienia się”?* i zapowiedzieć, o których z nich będziemy mówić na dzisiejszej lekcji

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

O celach lekcji informuję uczniów zaraz po sprawdzeniu obecności i po podaniu tematu. Jeśli nie korzystam z sali wyposażonej w tablicę multimedialną, zapisuję temat i cele lekcji na tablicy. Jeśli natomiast korzystam z klasy z tablicą interaktywną lub rzutnikiem, wówczas je wyświetlam. Uczniowie przepisują do zeszytów temat razem z celami. Wylosowani uczniowie wypowiadają się, czego będą się uczyć na dzisiejszej lekcji. Jeśli uczniowie mają kłopot z przedstawieniem celów swoimi słowami, wówczas pomagam im, zadając dodatkowe, naprowadzające pytania.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Cele i kryteria są wyświetlone na tablicy interaktywnej lub zapisane na tablicy. Na bieżąco sprawdzamy, czy cele, a szczególnie kryteria zostały już zrealizowane. W trakcie lekcji uczniowie pracują w dwójkach. Kilka razy losują oni wizytówki z danymi jakiejś wymyślonej osoby i przeprowadzają pomiędzy sobą dialogi, przedstawiają się i stawiają pytania. Po zaprezentowaniu dialogu, uczniowie patrzą na cele lekcji i analizują, co już osiągnęli lub co jeszcze zostało do osiągnięcia założonych celów. W ten sposób widzą proces uczenia się i stają się go bardziej świadomi.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Gdy korzystam z sali komputerowej, każdy uczeń ma napisać online bardzo krótką notatkę o sobie. Instrukcję i schemat wypowiedzi podaję na tablicy interaktywnej. Uczniowie

korzystają z narzędzia PrimaryWall. Uczniowie otrzymują ode mnie link, np. <http://floblo.primarywall.com/1> i wykonują zadanie online. PrimaryWall to darmowe i proste w obsłudze narzędzie online, umożliwiające zbieranie pomysłów, gromadzenie informacji zwrotnej w czasie rzeczywistym, czy też komentarzy od uczniów, przydatne w podsumowaniu lekcji

PRZYKŁAD 2. – dwie lekcje języka angielskiego, II etap edukacyjny

14

Autor Beata Zwierzyńska	Temat lekcji
Cele lekcji Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna nazwy ubrań, zna odmianę czasownika <i>to wear</i> w czasie Present Simple. 	Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> Poznam nowe słówka związane z ubiorem. Nauczę się opisywać, jakie ubrania zakłada się w różnych porach roku.
Kryteria sukcesu dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> Nazywam pory roku i przynajmniej 3 rodzaje ubrań, które zakładamy w każdej z nich. Potrafię przy pomocy czasownika <i>to wear</i> opisać rodzaje ubioru w różnych porach roku. 	
Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów? Uczniowie znają nazwy pór roku i podstawowe nazwy ubrań. Na wstępie pokazuję zdjęcia osób wykonane w czterech porach roku i proszę uczniów o zdecydowanie, z której pory roku pochodzi każde zdjęcie. Innym pomysłem jest praca w grupach 3-5 osobowych. Zadaniem każdego ucznia z grupy, po kolei, jest stworzenie definicji ubrania, podczas gdy na jej podstawie pozostali odgadują jego nazwę, np.: <i>You wear them on your feet in winter (boots)</i> . Oba ćwiczenia to rozgrzewka językowa. Po jej zakończeniu mówię: <i>Dzięki temu, że potraficie już tak wiele, będzie wam łatwo iść dalej i możecie dzisiaj rozwijać swoje umiejętności językowe</i> . Potem podaję cele lekcji.	

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Cele wpisuję często do kalendarza Google (jeśli podczas lekcji będą pracować online) lub rozdaję uczniom do wklejenia do zeszytów. Następnie uczniowie mogą powiedzieć cele swoimi słowami lub można poprosić ich, aby zrymowali lub rapowali zmodyfikowane zdanie. Jeśli wynika z tego, że rozumieją cele lekcji, przechodzę do dalszej części zajęć.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Można zatrzymać się i podsumowywać to co zostało już osiągnięte i zapytać gdzie jeszcze dane zagadnienie lub umiejętność może być użyta. Można takie minidyskusje zrealizować w parach, grupach lub na forum klasy oraz poprosić uczniów o dopasowanie tego, co robią, do określonego celu lub kryterium (jeśli cel jest jeden).

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Wybieram dowolny przykład – fragment materiału lub umiejętność – nad którą pracowali uczniowie i proszę o podniesienie znaczka, np. *like* (znanego z Facebooka). Uczniowie mają też przygotowane tabliczki z bloku technicznego z napisami: *understand, love it, easy, perfect, a piece of cake, not sure, difficult, need help*. Posługując się tymi znaczkami, mogą zasygnalizować mi oraz innym uczniom, jakie hasło najlepiej pasuje do podsumowywanego fragmentu wiedzy lub umiejętności.

<p>Autor Beata Zwierzyńska</p>	<p>Temat lekcji Shopping – robienie zakupów.</p>
<p>Cel/ cele lekcji</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zwroty używane w sklepie, potrafi zrozumieć i odegrać dialog w sklepie. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Nauczę się, jak kupić interesujący mnie produkt.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Potrafię poprosić sprzedawcę o produkt i zapytać o jego cenę. Potrafię odegrać rolę kupującego i sprzedającego w sklepie. 	

Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji

Jak ją uruchamiasz u uczniów?

Uczniowie znają w języku angielskim nazwy różnych rodzajów sklepów i niektórych rodzajów produktów, sprzedawanych w tych sklepach. Z poprzedniej lekcji potrafią wymienić nazwy ubrań.

Na wstępie lekcji łączę uczniów w pary i proszę o dopasowanie nazw produktów do karteczek z nazwami sklepów. Inny wariant: można powiesić obrazki z różnymi sklepami w widocznym miejscu, na podłodze lub przypiąć magnesami do tablicy. Zadaniem uczniów jest wylosowanie nazw produktów z przygotowanej przez nauczyciela torebki i dopasowanie ich do właściwego sklepu. Kiedy okazuje się, że już wszystkie artykuły zostały dobrze dopasowane, podsumowuję zadanie na dobry początek, np. słowami: *Widzę, że doskonale wiecie, do jakiego sklepu udać się po określone zakupy. Nie każdy sklep jest marketem i jest samoobsługowy. Za chwilę wasza wiedza przyda się do tego, jak rozmawiać ze sprzedawcą, aby zrobić zakupy. Dodaję: O co najczęściej pytamy sprzedawcę?*

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Na tablicy wywieszam zdjęcie wnętrza dowolnego sklepu, a obok umieszczam cele lekcji oraz kryteria ich osiągnięcia. Cele lekcji są cały czas przed oczami uczniów. Proszę uczniów: *oceńcie, proszę, czy cele są dla was łatwe do osiągnięcia, czy trudne. Zróbcie to za pomocą tabliczek ze słowami: understand, easy, difficult, need help.* Wybierzcie jedną z tabliczek i podnieście ją w górę. Jeśli uczniowie mają trudności ze zrozumieniem celów, ci, którzy rozumieją cele, wyjaśniają je tym, którzy ich nie rozumieją.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Proszę uczniów o „zaalarmowanie” klasy, jeśli w danym momencie zauważą realizację nowego celu (mogą krzyknąć *cel, bingo* lub po prostu podnieść rękę). Ta prośba wzbudza czujność uczniów.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Dysponuję systemem pilotów pracujących w sieci wewnętrznej, dlatego mogę utworzyć

ankietę, która pozwoli szybko sprawdzić osiągnięcie celów lekcji. Trzeba ją wcześniej przygotować w jednym z serwisów internetowych, np.: www.interankiety.pl. Pytania ankiety w której „głosują” uczniowie dotyczą osiągnięcia celów lekcji. Uczniowie mogą obserwować wyniki swojego „głosowania” i odnieść się do nich, mówiąc, na ile są zadowoleni z osiągnięć podczas kończącej się lekcji. Jeśli nie ma w klasie systemu pilotów, można zastąpić go przenośną myszką – uczniowie klikają pojedynczo, podając sobie myszkę z rąk do rąk.

PRZYKŁAD 3. – dwie kolejne lekcje języka francuskiego, III etap edukacyjny

Autor Karolina Widyńska	Temat lekcji Zdjęcie rodzinne – <i>La photo de la famille.</i>
Cele lekcji Ćwiczenie kompetencji: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawiania członków swojej rodziny, • opisywania członków najbliższej rodziny. 	Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się przedstawiać osoby z mojej rodziny • Nauczę się opisywać wygląd fizyczny i podstawowe cechy charakteru najbliższych mi osób w rodzinie.
Kryteria sukcesu dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> • Nazywam w języku francuskim wszystkie osoby przedstawione na przyniesionym przeze mnie zdjęciu i określam ich stopień pokrewieństwa ze mną. • Przedstawiam pełnym zdaniem każdą z osób na zdjęciu. • Opisuję 2–3 zdaniami najbliższe mi osoby (ich wygląd fizyczny i cechy charakteru), używając np. zwrotów: <i>il est sympathique</i> (jest sympatyczny), <i>il est gentil</i> (miły), <i>il est méchant</i> (niesympatyczny), <i>il est grand/petit</i> (duży/mały) itd. 	
Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów? Uczniowie znają słownictwo dotyczące rodziny: <i>la mère</i> (mama), <i>le père</i> (tata), <i>le frère</i> (brat), <i>la soeur</i> (siostra), <i>la grand-mère</i> (babcia), <i>le grand-père</i> (dziadek), <i>la tante</i> (ciocia), <i>l'oncle</i> (wujek), <i>les cousins</i> (kuzyni). Ponadto uczniowie znają zaimki dzierżawcze: <i>ma mère</i> (moja mama), <i>mon père</i> (mój tata) i potrafią zadać pytania: <i>Qui est-ce?</i> (Kto to jest ?), <i>Comment est ton frère?</i> (Jaki jest twój brat?). Prawidłowo odmieniają czasowniki <i>être</i> (być) i <i>avoir</i> (mieć) potrzebne do budowania pełnych zdań o członkach rodziny.	

Dotychczasową wiedzę uczniów przywołuję poprzez szybką „burzę mózgów” – każdy uczeń mówi jedno słowo z zakresu *członkowie rodziny*. Nie wolno powtarzać słów (dzięki czemu uczniowie muszą wzajemnie się słuchać), aż wyczerpią się wszystkie słowa z tego zakresu. Potem wybieram uczniów, którzy odmieniają czasowniki potrzebne do przedstawienia członków rodziny. Informuję uczniów, że umiejętności, które zaprezentowali, posłużą im do osiągnięcia celów dzisiejszej lekcji.

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Cele lekcji są wyświetlone na początku zajęć na tablicy interaktywnej. Wybrany uczeń odczytuje je na głos. Następnie dwóch kolejnych uczniów proszę o opowiedzenie (własnymi słowami, a nie przeczytanie z tablicy interaktywnej), czego się dziś nauczą. Reszta klasy może coś doprecyzować albo skomentować. Na koniec tego etapu, w celu upewnienia się, że cele są zrozumiałe, stosuję system kolorów. Używam do tego metodnika (opisanego pod tabelami) albo zwykłych kolorowych kartoników: czerwonego – sygnał „nie rozumiem” i zielonego – sygnał „dobrze rozumiem”. Jeśli pojawią się czerwone kartoniki, oznacza to, że nie mogę iść dalej z lekcją i trzeba uczniom wyjaśnić jej cele.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Przed przystąpieniem do każdego ćwiczenia zerkamy na slajd na tablicy interaktywnej i przypominamy sobie, czego będziemy się uczyć. Po wykonaniu ćwiczenia ponownie odwołujemy się do slajdu z zapisanymi celami lekcji i sprawdzamy, czy rzeczywiście to ćwiczenie było zgodne z celami przedstawionymi na początku. Po wykonaniu ćwiczeń zadaję uczniom pytanie: *Czego się nauczyliście dzięki temu ćwiczeniu?*

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Wracamy do slajdu na tablicy interaktywnej. Wybrany uczeń przypomina cele lekcji. Proszę wszystkich uczniów, żeby przez określony czas (np. 2 minuty) wypisali na jednej kartce samoprzylepnej najważniejsze, najcenniejsze rzeczy, których nauczyli się podczas lekcji, a na drugiej – co jeszcze chcieliby powtórzyć, co sprawiało im największy kłopot, czego nie udało im się opanować. Uczniowie przyklejają kartki w wyznaczonych miejscach na tablicy (technika podobna do techniki „kieszeń i szuflada”).

<p>Autor: Karolina Widyńska</p>	<p>Temat lekcji</p> <p>Oto moja rodzina – <i>Voilà ma famille.</i></p>
<p>Cele lekcji:</p> <p>Ćwiczenie kompetencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mówienia o sobie, • opisywania swojej rodziny, • mówienia o zainteresowaniach moich i bliskich mi osób. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się przedstawiać i opisywać siebie oraz swoją rodzinę.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przy pomocy programu Photo Story 3 tworzę pokaz zdjęć i dodaję narrację, w której opisuję siebie i swoją rodzinę. • Przedstawiam pełnymi zdaniami osoby na slajdach – opisuję ich wygląd fizyczny, cechy charakteru oraz wymieniam ich zainteresowania. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji. Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Mówię do uczniów: <i>Potraficie już nazwać w języku francuskim członków rodziny, znacie przymiotniki określające wygląd i określenia niektórych cech charakteru. Wiecie też, jakie zainteresowania i hobby mają członkowie rodziny, a niektóre z nich potraficie nazwać w języku francuskim. Nauczycie się prawidłowo odmieniać podstawowe czasowniki potrzebne do budowania pełnych zdań. Będziecie to wszystko łączyć dzisiaj, aby opisać członków swojej rodziny.</i></p>	
<p>Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów:</p> <p>Na tablicy interaktywnej wyświetlam rozsypankę zdania, które jest celem lekcji (można to zrobić na zwykłej tablicy, przyczepiając magnesem kartki z wypisanymi na nich słowami). Uczniowie układają zdanie tworzące cel lekcji. Mogą to robić w różnych wariantach: samodzielnie lub w parach na laptopach/tabletach, układając na ławce z pociętych karteczek, przesuując wyrazy na tablicy interaktywnej lub zwykłej, a nawet zapisując w zeszytach. Wybrany uczeń odczytuje ułożone zdanie na głos. Potem dwóch innych uczniów proszę o opowiedzenie własnymi słowami, czego się dziś nauczą.</p> <p>Inny sposób polega na tym, że w różnych miejscach klasy rozwieszam kartki zawierające</p>	

zdania w języku polskim. Proszę uczniów, aby wśród tych kartek z różnymi informacjami odnaleźli cele dzisiejszej lekcji (kartek z celami jest tylko tyle, ile celów na danej lekcji, pozostałe zawierają innego typu informacje, żeby nie komplikować zadania uczniom).

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji:

Jeśli cel lekcji jest jeden, tak jak w opisywanym przypadku, a uczniowie pracują samodzielnie z programem komputerowym i z kartami pracy, robię stop-klatki co jakiś czas. Proszę wtedy uczniów, żeby zastanowili się i powiedzieli, które z kryteriów już spełniają lub do spełnienia których przybliżyli się podczas wykonywania zadania.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania:

Pod koniec lekcji losuję uczniów, którzy prezentują filmiki ze zdjęć z narracją wykonane podczas lekcji. Omawiamy je pod kątem tego, czy zawierają wszystkie elementy, które zostały podane przed przystąpieniem do ćwiczenia. Uczniowie otrzymują ocenę koleżeńską od koleżanek i kolegów. Pytam uczniów, czego się nauczyli, co było dla nich najprzyjemniejsze bądź najłatwiejsze, a co sprawiało trudności.

PRZYKŁAD 4. – dwie lekcje języka niemieckiego, poziom III 0

<p>Autor Marta Florkiewicz-Borkowska</p>	<p>Temat lekcji <i>Was isst und trinkst du gern?</i> – Co chętnie jesz i pijesz?</p>
<p>Cele lekcji Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi zadać pytanie dotyczące preferencji żywieniowych oraz udzielić na nie odpowiedzi, • potrafi odmienić czasownik nieregularny <i>essen</i> (jeść). 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się opowiadać o tym, co chętnie jem i piję.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odmieniam czasownik <i>essen</i> (jeść). • Odpowiadam na pytanie, co jem i piję na śniadanie, obiad oraz kolację. • Wypowiadam się o tym, co ja i moja koleżanka lub kolega chętnie je i pije. 	

Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji

Jak ją uruchamiasz u uczniów?

Uczniowie znają już słownictwo z zakresu jedzenia i picia. Wykorzystuję przygotowaną wcześniej chmurę wyrazów przygotowaną w programie **Tagxedo**, którą wyświetlam na tablicy interaktywnej. Tagxedo to bezpłatny i prosty w obsłudze serwis dzięki któremu dowolny tekst można przeistoczyć w atrakcyjny kształt, przyciągający uwagę uczniów. Uczniowie w parach grupują wyrazy w dwie kategorie: *Essen* (jedzenie) i *Trinken* (picie). Wylosowane grupy prezentują efekty pracy i tłumaczą słówka na język polski. Podczas losowania stosują pojemniczki po jajkach niespodziankach. Potem wymyślają, do czego mogą być dzisiaj przydatne słówka, które sobie przypomnieli.

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Czasem pytam uczniów, jakie ich zdaniem będą cele lekcji, sądząc na podstawie podanego tematu i zadania na dobry początek, które wykonywali przed chwilą. Ważne dla mnie jest, aby każdy uczeń określił, np. w zeszycie, co jest celem naszej aktualnej lekcji. Potem wyświetlam cele lekcji na tablicy, aby uczniowie mogli porównać z nimi własne pomysły. W końcu proszę uczniów, którzy rozumieją cele lekcji, o powstanie z miejsca oraz wyznaczam jednego z tych uczniów, aby sparafrazował cele.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Informuję uczniów, że wykonają ćwiczenia, które pomogą im w zapamiętaniu poprawnej odmiany czasownika nieregularnego *essen* (*jeść*), czyli w osiągnięciu celu lekcji. Uczniowie słuchają wypowiedzi awatara stworzonego w programie **Voki** w języku niemieckim i ich zadaniem jest utworzenie trzech zdań dotyczących ulubionego jedzenia i picia przedstawionej osoby.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Przeprowadzam aktywność zwaną potocznie „łańcuszkiem”. Ćwiczenie polega na udzieleniu odpowiedzi na pytanie *Was isst du gern?* – ja odpowiadam pierwsza, a kolejny uczeń/uczennica powtarza najpierw, co ja jem chętnie i dopiero wtedy mówi o sobie. W ten

sposób uczniowie utrwalają odmianę czasownika *essen*, konstrukcję zdania twierdzącego oraz powtarzają tematyczne słownictwo. Wskazują również, że to właśnie było celem dzisiejszej lekcji.

Przykład łańcuszka: Ja: *Ich esse gern Bananen*. Peter: *Frau Marta isst gern Bananen und ich esse gern Pizza*. Klaudia: *Peter isst gern Pizza und ich esse gern Schinken*.

<p>Autor Marta Florkiewicz-Borkowska</p>	<p>Temat lekcji Essen und Trinken. Jedzenie i picie.</p>
<p>Cel/ cele lekcji Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi nazwać poznane artykuły spożywcze, • stosuje poznane słownictwo w zdaniach. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznam słownictwo niezbędne do opisywania mojego śniadania, obiadu i kolacji.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazywam produkty spożywcze, które wchodzą w skład posiłków. • Opowiadam pełnymi zdaniami o tym, co jem i piję podczas różnych posiłków. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Uczniowie znają zasady tworzenia zdań oznajmujących w języku niemieckim, potrafią odmieniać czasownik <i>sein</i> (być) przez osoby oraz znają kolory i przymiotniki określające (duży, mały, okrągły, krótki, długi, cienki, gruby).</p> <p>W celu przywołania wiedzy i umiejętności uczniów wykorzystuję plastikowe jajka niespodzianki. W każdym z nich umieszczam kartkę z zapisanym rzeczownikiem lub zaimkiem osobowym. Każdy uczeń losuje jedno jajko. Jego zadaniem jest ułożenie prostego zdania w języku niemieckim z wykorzystaniem wylosowanego słowa, czasownika <i>sein</i> oraz jakiegoś dowolnego przymiotnika. Ja zaczynam, żeby dać przykład. Słowo wylosowane: <i>das Buch</i> (książka). Moje zdanie: <i>Das Buch ist dick</i> (Książka jest gruba). Na zakończenie mówię do uczniów: <i>Ćwiczenie to ułatwi wam tworzenie prostych zdań z wykorzystaniem nowych słówek dotyczących artykułów spożywczych podczas dzisiejszej lekcji.</i></p>	

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Jeśli korzystam z klasy z tablicą interaktywną, wówczas wyświetlam te cele na tablicy, jeśli nie, wówczas proszę konkretnego ucznia o zapisanie celów na tablicy. Potem sprawdzam zrozumienie celów przez uczniów za pomocą świateł. Proszę, aby uczniowie podnieśli zieloną kartkę w górę, jeśli myślą: mogę iść dalej, wszystko rozumiem, albo czerwoną, kiedy myślą: stop, nie rozumiem o co chodzi. Gdy pojawiają się czerwone kartki, uczniowie stawiają pytania, a ich koledzy odpowiadają.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Cele i kryteria są wyświetlone na ekranie za pomocą projektora lub na tablicy interaktywnej. Na bieżąco, w trakcie ćwiczeń informuję uczniów, z którym kryterium osiągnięcia celu jest związana ich aktualna czynność. Potem uczniowie wykonują ćwiczenie. Mogę np. wykorzystać znów plastikowe jajka niespodzianki. Tym razem na kartkach zapisane są nowe słówka związane z jedzeniem i piciem. Zadaniem uczniów jest zbudowanie zdania opisującego podany artykuł spożywczy. Przykład: *Die Gurke ist grün* (ogórek jest zielony) lub: *Der Kohl ist groß* (kapusta jest duża).

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Lekcje dotyczące wprowadzania nowego słownictwa najczęściej przeprowadzam w sali komputerowej, ponieważ zależy mi, aby w końcowej fazie każdy uczeń miał dostęp do komputera i internetu. Można także wykorzystać mobilne urządzenia uczniów lub laptopy/netbooki/tablety, jeśli są takie możliwości. Do sprawdzenia realizacji celów wykorzystam narzędzie **Socrative**, dzięki któremu mogę błyskawicznie przeprowadzić zadanie podsumowujące wprowadzone słownictwo i natychmiast otrzymać jego wyniki. Można także sformułować bardzo ogólne pytanie: *Czy Twoim zdaniem cele lekcji zostały osiągnięte?* Uczniowie wtedy głosują na jedną z możliwych odpowiedzi: *tak, nie, częściowo*.

Wyniki są analizowane zaraz po zakończeniu głosowania. Na bieżąco omawiam z uczniami te cele, które częściowo lub w ogóle nie zostały osiągnięte, upewniając się na koniec, czy wszystko już jest jasne. Jeśli okaże się, że dla większości klasy cele są niezrozumiałe, jest to sygnał dla mnie, aby zająć się tym tematem jeszcze raz na następnej lekcji.

Metodnik2



Jest to użyteczny przybór, który uczeń stawia na swojej ławce i z którego korzysta w sposób określony przez nauczyciela. Można kupić gotowy metodnik, stworzyć taki dla swoich uczniów samodzielnie albo wykorzystać jego uproszczoną wersję w postaci kartoników w trzech

kolorach, białej sztywnej kartki włożonej do foliowej koszulki do dokumentów i pisaka (do białych tablic) oraz kartek z literami A, B, C.

Elementami metodnika są:

1. Światła – trzy kartki w kolorach: zielonym, żółtym i czerwonym. Uczniowie wystawiają odpowiedni kolor w celu przekazania nauczycielowi informacji:

- zielony –uję sobie świetnie radę, wszystko rozumiem
- żółty – mam pewne wątpliwości
- czerwony – nie rozumiem, ratunku.

Po zastosowaniu tej techniki nauczyciel może poprosić „zielonych” o wytłumaczenie wątpliwości w parach „żółtym”, a sam może zająć się „czerwonymi”. Może też zorganizować wymianę informacji na forum klasy: uczniowie, którzy wybrali kolor żółty lub czerwony stawiają pytania, a „zieloni” na nie odpowiadają. Innym wariantem tej metody jest używanie tylko dwóch światel: zielonego i czerwonego na wyrażenie zgody lub jej braku. Światła powinny stać na ławce każdego ucznia i być w ciągłym użyciu.

2. Karty: A, B, C i D

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie z możliwością czterech, trzech lub dwóch różnych odpowiedzi. Uczniowie po zastanowieniu się (najlepiej w parach) decydują, którą odpowiedź wybierają. Ważne jest, aby uczniowie umieli uzasadnić swój wybór, a nauczyciel skłaniał ich do uzasadniania.

3. Białe tablice

Nauczyciel zadaje pytanie, a uczniowie piszą odpowiedź ścieralnym flamastrem na białej tablicy. Na sygnał nauczyciela wszyscy równocześnie podnoszą swoją tablicę i nauczyciel ma obraz odpowiedzi całej klasy. Metoda zmusza każdego ucznia do

² Opis na podstawie informacji ze strony CEO: <http://www.ceo.org.pl/pl/ok/news/metodnik-ok-eja>

udzielenia odpowiedzi. Ważne jest, aby białe tablice stosować w sposób ciągły, a nie tylko od czasu do czasu.

4. Patyczki

Na początku lekcji uczniowie oddają nauczycielowi patyczki ze swoimi imionami. Nauczyciel po zadaniu pytania losuje patyczek z imieniem ucznia, który na nie odpowiada. Zapewnia to różnorodność wyboru osób i mobilizuje każdego ucznia do poszukiwania odpowiedzi. Metoda ta wymaga wprowadzenia i przestrzegania zasady niepodnoszenia rąk. Może być również wykorzystana podczas pracy w parach. Patyczki są użyteczne także do łączenia uczniów w grupy.

25

Kilka przydatnych sposobów

na uświadamianie uczniom celów lekcji z użyciem TIK

1. Bogumiła Tryzna, język polski, technikum, Darłowo (przykłady 1.–2.)

Przygotowuję awatar (wirtualnego nauczyciela) – np. postać z omawianej lektury, który prezentuje cele i kryteria. Można takiego nauczyciela stworzyć w programie Voki (www.voki.com oraz www.ceo.org.pl/pl/cyfrowaszkola/news/tworzenie-awatarow). Program jest tak prosty, że nawet użytkownik, który nie zna języka angielskiego, potrafi stworzyć mówiącą postać. Wirtualnego nauczyciela trzeba przygotować wcześniej w domu. Można pomyśleć, jak ułatwić sobie pracę i wybrać taką postać z galerii w programie, by kojarzyła się dzieciom z utworem literackim, z lekcjami z nauki o języku, ortografii itp. Najlepiej do prezentacji wirtualnego nauczyciela wykorzystać komputer z rzutnikiem i ekran. Konieczne są też głośniki.

2. Podaję temat lekcji i tworzę z uczniami kolejne gałęzie mapy myślowej odpowiadającej tematowi (najlepiej wpisywać pytania, które nasuwają się uczniom). Pracuję na komputerze, a uczniowie obserwują kolejne etapy na obrazie z rzutnika. Otrzymana w ten sposób mapa z rozgałęzieniami pokaże, jakie czynności i w jakiej kolejności trzeba wykonać, żeby osiągnąć cel. Jeżeli mapa będzie miała wiele gałęzi, warto z uczniami ustalić kolejność wykonywanych działań. Na podstawie mapy myślowej uczniowie w parach formułują cele własnymi słowami.

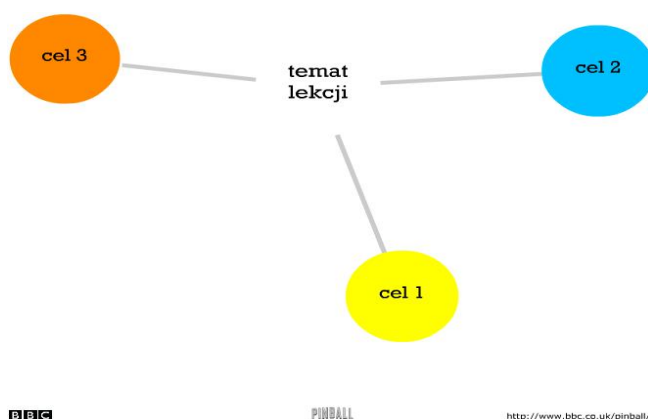
Uwaga: Po wcześniejszych wspólnych ćwiczeniach nauczyciela z uczniami, warto przeznaczyć początkowych 5-7 minut lekcji na pracę uczniów samodzielną/ w parach nad stworzeniem własnej mapy myśli prowadzącej do celów. Lepiej sprawdza się wtedy mapa rysowana w zeszycie niż w programie. Jeżeli ktoś jeszcze nie pracował z mapami myśli, pozna tę metodę na stronie www.enauczanie.com/narzedzia/mapy-mysli-na-www. Przykładową mapę do tematu *Rozpoznamy orzeczenia w wypowiedzeniach* przedstawia rysunek.



3. Marta Florkiewicz-Borkowska, język niemiecki, gimnazjum, Pielgrzymowice

Kilka pomysłów na utrwalenie i przechowywanie oraz udostępniania uczniom tematów lekcji wraz z celami i kryteriami ich osiągnięcia.

- **Dropbox** (www.dropbox.com) jest aplikacją na różne platformy umożliwiającą przechowywanie dokumentów w chmurze, czyli tworzenie kopii zapasowych danych na zewnętrznych serwerach. Cele oraz kryteria możemy przygotować np. w Wordzie, a następnie zapisać na koncie w Dropboksie i udostępnić je online uczniom. Aby to zrobić wystarczy wybrać opcję „Share” oraz podać adresy mailowe, na które wysłane będą linki do plików.
- **Pinnball** (www.bbc.co.uk/scotland/pinball/dotdash) to aplikacja do tworzenia map mentalnych. Program pozwala stworzyć przejrzystą mapę myśli złożoną z tematu i celów lekcji. Możemy ją wyświetlać online lub zapisać jako obrazek. Przykład:



- **Padlet** (www.padlet.com) to darmowa tablica korkowa online. Można na niej poprzyczepiać karteczki z wypisanymi celami i kryteriami dla ucznia. Tablicę można zamieścić potem na stronie przedmiotowej lub blogu, bądź zapisać jako obrazek. Podobnie działają aplikacje: **PrimaryWall** (www.primarywall.com), **Spaaze** (www.spaaze.com/home) oraz **Linoit** (www.linoit.com) – w programie istnieje również możliwość dodawania filmów i dokumentów).

Sposoby monitorowania i sprawdzania osiągnięcia celów przez uczniów

Przykłady z praktyki nauczycieli

1. Bogumiła Tryzna, język polski, technikum, Darłowo (przykłady 1.– 2.)

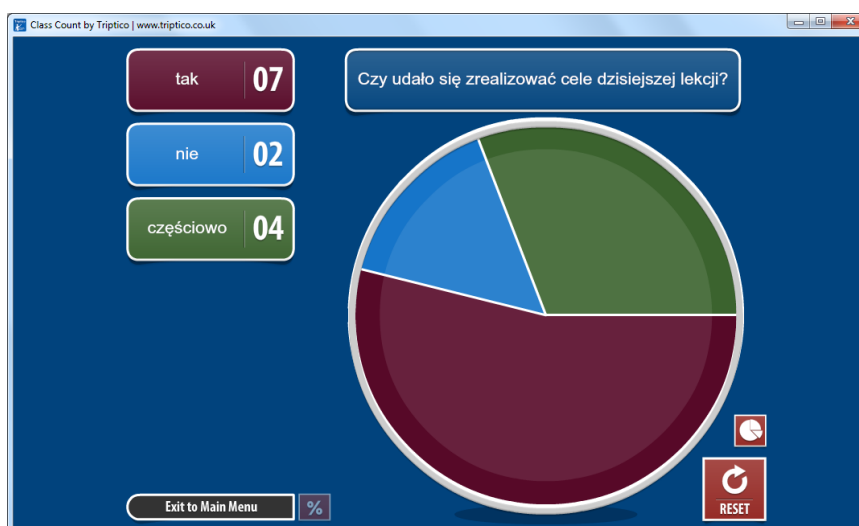
Za pomocą gry „papier, kamień, nożyce” uczniowie ustalają role w parze. Ten, kto wygrywa, wybiera: Pytajnik czy Kropka (wariant: nauczyciel – uczeń). Pytajnik ma prawo zadawać pytania związane z lekcją koledze z ławki, który jest tego dnia Kropką. Kropka musi udzielić odpowiedzi. Jeżeli ma kłopot, szuka pomocy w źródłach (podręczniki, słowniki itp.) lub – w ostateczności – u nauczyciela, ale wiedzę od niego uzyskaną musi przełożyć na język zrozumiały dla Pytajnika. Reguły gry w „papier, kamień, nożyce”: uczniowie w parze odliczają: *raz, dwa, trzy!* Na „trzy” obaj uczniowie pokazują jeden z możliwych gestów: otwartą dłoń (papier), pięść (kamień) lub dwa rozstawione palce (nożyce). Wygrywa ten, kto ma przewagę, według zasad: kamień tępi nożyce (wygrywa kamień), papier owija kamień (wygrywa papier), nożyce tną papier (wygrywają nożyce).

2. Zapisanie polecenia zadania domowego kolorem oznaczającym stopień trudności zadania. Uczeń ma do dyspozycji trzy kolory. Każdemu kolorowi przyporządkowany jest stopień trudności zadania (czerwony – trudne, zielony – łatwe, żółty – nie mam zdania). Uczeń zapisuje polecenie, a następnie podkreśla je takim kolorem, który wydaje mu się najodpowiedniejszy w tym momencie. Wykonuje zadanie domowe. Po wykonaniu zadania na marginesie, przy tekście polecenia, rysuje kółko/kwadrat, które oznacza, czy zadanie rzeczywiście było trudne/latwe. Uczeń może prowadzić indywidualny dzienniczek, w którym zaznacza kolor w momencie zadawania zadania i po rozwiązaniu. Notatki można wykorzystać do rozmów z uczniem czy rodzicem lub w inny sposób – zależnie od inwencji nauczyciela. Dobrze jest poinformować rodziców o takiej formie zapisu zadania domowego i zachęcić ich do współpracy. Można zasugerować, żeby rodzice nie ingerowali w zadanie, które zostało oznaczone jako łatwe lub niewiadome, a jeżeli dziecko uzna zadanie za trudne, aby nie spieszyli od razu z pomocą, tylko pozwolili dziecku spróbować rozwiązać zadanie samodzielnie.

3. Marta Florkiewicz-Borkowska, język niemiecki, gimnazjum, Pielgrzymowice (Przykłady 2.–7.)

AnswerGarden (answergarden.ch) to darmowe i proste w obsłudze narzędzie, umożliwiające uzyskanie szybkiej informacji zwrotnej od grupy. Wykorzystuję je, aby uczniowie w skali od 1-10 określili stopień zrozumienia lub osiągnięcia celu lekcji (tylko wtedy, gdy był jeden konkretny). Umieszczam aplikację na stronie przedmiotowej lub blogu. Uczniowie w ciągu niespełna dwóch minut wpisują odpowiednią cyfrę, a ja mam informację zwrotną, którą jednocześnie mogę wyświetlić na tablicy interaktywnej.

- Awwap** (awwapp.com) oferuje białą tablicę do wspólnego tworzenia w czasie rzeczywistym. Piszę zdanie: *Dziś osiągnęłam/osiągnęłam założony cel, gdyż...* Uczniowie, siedząc przy komputerze, mogą dokończyć to zdanie. W ten sposób otrzymują informację zwrotną w jednym miejscu od wszystkich uczniów.
- Triptico** (www.triptico.co.uk/download) jest darmowym programem online wyposażonym w zestaw interaktywnych aplikacji. Wykorzystuję aplikację Class Count. Tworzę w niej pytanie dotyczące zrealizowania celów lekcji lub zrozumienia materiału. Podaję dwie lub więcej możliwych odpowiedzi. Uczniowie kolejno podchodzą do tablicy interaktywnej i zaznaczają pasującą im odpowiedź. Jednocześnie z pojawiających się odpowiedzi tworzy się na bieżąco wykres kołowy. Przykład:



- Padlet** (www.padlet.com), **PrimaryWall** (www.primarywall.com), **Linoit** (www.linoit.com), **Spaaze** (www.spaaze.com/home). Przypinam uczniom na „ścianie” karteczkę, na której zapisane są niedokończone zdania: *Dziś nauczyłem się, że..., Zrozumiałem/am, że..., Chciałbym jeszcze popracować nad...* Uczniowie mają dopisać na swoich karteczkach zakończenia do podanych zdań zgodnie z kolejnością. W ten sposób w jednym miejscu zbierzemy wszystkie opinie uczniów dotyczące naszej lekcji.
- ProProfs** (www.proprofs.com) to darmowe i proste w obsłudze narzędzie online, umożliwiające tworzenie ankiet, **Dysk Google** (drive.google.com) jest narzędziem do wspólnego tworzenia dokumentów, prezentacji czy ankiet w chmurze, a dzięki **Socrative** (www.socrative.com) nauczyciel w czasie rzeczywistym z wykorzystaniem urządzeń mobilnych może zorganizować głosowanie lub ankietę, działać laptopem i mieć podgląd wszystkich wyników oraz otrzymywać informację zwrotną na temat poziomu zrozumienia lekcji czy też sprawdzić osiągnięcie celów lekcji. Te narzędzia wykorzystuję jako test z tylko jednym pytaniem w celu sprawdzenia osiągnięcia

celów. Pytania mogą być sformułowane następująco: *Czy uważasz, że cele lekcji zostały zrealizowane?* (3 możliwości odpowiedzi: tak, nie, częściowo) albo: *Określ w skali od 1 do 5, w jakim stopniu zrozumiałeś materiał przedstawiony na dzisiejszej lekcji?*

8. W pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- www.classdojo.com. Jest to platforma pozwalająca założyć wirtualną klasę i zarządzać nią. Każdy uczeń ma swojego awatara, któremu przyznajemy punkty. Uczeń posiada swoje indywidualne konto, dzięki czemu można sprawdzić za co otrzymał punkty. Na przykład w klasie uczniów uczęszczających na zajęcia rewalidacyjne prowadzący po wykonaniu konkretnego zadania przydziela punkty za spełnienie poszczególnych kryteriów sukcesu. Daje też szansę uczniowi na dokonanie samooceny i przydzielenie sobie punktów. Korzystając z widoku przyznanych punktów na ClassDojo, można razem z uczniem podsumować zajęcia. Ponieważ zajęcia specjalistyczne nie zawsze kończą się spełnieniem wszystkich kryteriów, można z pomocą przedstawionego narzędzia nagradzać również zaangażowanie i uwagę poświęconą zadaniu.
- Każda aktywność w czasie zajęć specjalistycznych związana jest z dążeniem do osiągnięcia określonych celów terapeutycznych, korekcyjnych lub rewalidacyjnych. Często podczas zajęć dotyczących np. rozwijania umiejętności pisania i czytania uczeń robi kolejne kroki w stronę oczekiwanych rezultatów. Bardzo ważne dla motywacji ucznia jest zaznaczenie punktu, w którym zaczyna on pracę nad jakimś obszarem, i rejestrowanie kolejnych etapów drogi do celu. Można do tego wykorzystać kamerę, nagrywanie dźwięku (podczas czytania), robienie zdjęć (kiedy pracujemy nad grafomotoryką). Dzięki powstałej dokumentacji uczeń może samodzielnie dostrzegać różnice pomiędzy poszczególnymi etapami swojej pracy. Dokumentacja może być też cenna dla współpracy z rodzicami uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zastosowanie TIK w realizacji celów uczenia się

Narzędzia TIK wykorzystywane w poszukiwaniu informacji

Technologia informacyjna umożliwia teleedukację (nauczanie zdalne) oraz zastosowanie wielu innych **dotatkowych strategii nauczania i uczenia się**. Mogą one pozytywnie wpłynąć na efektywność pracy i podnieść osiągnięcia szkolne. Pozwalają na szybką wymianę

informacji oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniami. Świetnie się sprawdza w poszukiwaniu, selekcjonowaniu, gromadzeniu i przetwarzaniu informacji.

Sama technologia informacyjna oddana w ręce uczniów nie gwarantuje sukcesu edukacyjnego. Naszym celem nie jest zastąpienie edukacji językowej, matematycznej, przyrodniczej, medialnej, muzycznej, plastycznej czy innej edukacją informatyczną. Chcemy za pomocą TIK racjonalnie wspierać uczniów w nauce czytania, pisania, liczenia, komunikowania się w języku ojczystym oraz językach obcych, kształcić artystycznie i medialnie, wprowadzać w problemy najbliższego otoczenia i współczesnego świata, realizować edukację globalną i obywatelską.

Niejednokrotnie wystarczy na lekcji kilkunastominutowy kontakt uczniów z TIK w konkretnym celu, po którym następuje powrót do aktywności bez udziału tych narzędzi. Jeśli na przykład w czasie lekcji języka polskiego potrzebny jest fragment lektury lub artystyczne wykonanie wiersza, nauczyciel może szybko skorzystać z jednego z ponad dwóch tysięcy darmowych audiobooków dostępnych pod adresem wolnelektury.pl/katalog/audiobooki.

Informacje ze źródeł internetowych często mogą się okazać przydatne. Uczniowie mogą pozyskiwać je i gromadzić zarówno w klasie, jak i w domu, wykorzystując przeglądarki internetowe. Najczęściej wykorzystywanymi przeglądarkami są: Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla Firefox, Opera. Wszystkie dysponują podobnymi funkcjonalnościami, mają intuicyjne menu, a większość użytkowników nie ma problemów z posługiwaniem się nimi. Po uruchomieniu przeglądarki możesz przystąpić do wyszukiwania i gromadzenia informacji ze źródeł internetowych. Służą do tego **wyszukiwarki**. Najpopularniejszą z nich jest Google (www.google.pl) oferująca bardzo zaawansowane opcje wyszukiwania oraz wiele przydatnych usług i narzędzi, m.in. kalendarz, pocztę i elektronicznego tłumacza. Pozwala też na zamieszczanie w sieci i dzielenie się dokumentami, np. plikami graficznymi lub filmami wideo. Poznanie usług i narzędzi Google ułatwiają tutoriale (poradniki „krok po kroku”) zamieszczone w internecie: instrukcja.pl/szukaj/tag/google.

Na stronie naszego kursu (Strona główna → Mój kurs → Samouczki) zostało zamieszczonych wiele interaktywnych samouczków, w tym samouczek Google'a, który pozwala opanować umiejętność korzystania z ciekawych funkcji wyszukiwarki, takich jak wyszukiwanie

z wykorzystaniem fraz złożonych, korzystanie z tzw. katalogów stron, używanie Google'a w roli kalkulatora i zabezpieczenie przed niepożądanymi treściami.

W internecie dostępna jest wielka ilość informacji o różnej jakości i wiarygodności. Polecenie uczniowi, aby odnalazł określoną informację bez wskazania mu odpowiednich stron oraz podpowiedzi, jak ich szukać, prawdopodobnie nie przyniesie pożądanego efektu. Warto więc korzystać z narzędzi umożliwiających zaawansowane wyszukiwanie w programie Google, szczególnie do wyszukiwania otwartych zasobów edukacyjnych (OZE). Materiały publikowane na licencjach CC można wyszukiwać za pomocą **Search Creative Commons** (search.creativecommons.org), **Google** (www.google.pl/advanced_search?hl=pl), **Flickr** (www.flickr.com – przede wszystkim grafika), a także bardzo wygodnego w obsłudze **Let's CC** (eng.letscc.net).

Więcej przykładów zastosowania wyszukiwarek do pozyskiwania materiałów na wolnych licencjach oraz szczegółowe porady dotyczące ich ustawień znajdziesz w *Przewodniku po Otwartych Zasobach Edukacyjnych*.³

Po czym poznać, że użycie TIK na danej lekcji było celowe i zwiększyło szanse osiągnięcia celów przez uczniów?

Odpowiedzi na to pytanie można udzielić, gdy możliwe jest porównanie efektów uczenia się z wykorzystaniem TIK z efektami uczenia się bez użycia TIK. Można uznać następujące kryteria takiej oceny. Uczniowie:

- byli skoncentrowani na celach uczenia się, a nie na obsłudze narzędzi TIK,
- szybciej osiągnęli cele uczenia się niż bez wykorzystania TIK,
- więcej się nauczyli (pod względem wiedzy, świadomości i umiejętności),
- byli bardziej zaangażowani w uczenie się oraz aktywni intelektualnie,
- potrzebowali mniej czasu na opanowanie tych samych umiejętności niż przy zastosowaniu tradycyjnych metod nauczania.

³ Karolina Grodecka, Kamil Śliwowski, *Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych*.

Źródło: http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/03/OZE_przewodnik_v4.pdf

Warto porównywać efekty wcześniej stosowanych metod tradycyjnych z efektami stosowania TIK. Praktyki, które poprzez zastosowanie TIK dały lepsze efekty, uznamy za dobre.

Jeśli w ocenie nauczyciela efektywność wykorzystania TIK jest bardzo niska, warto poznać przyczyny tej sytuacji. Być może uczniowie lub nauczyciel nie są gotowi do wykorzystania TIK ze względu na brak potrzebnych umiejętności, wystąpiły trudności techniczne (włączenie automatycznych aktualizacji na komputerach, brak współpracy między urządzeniami IT itp.), organizacja lekcji lub logistyka wydłużała czas realizacji zadań (np. uczniowie pojedynczo podchodzą do tablicy interaktywnej, aby wykonać kolejne element ćwiczenia) i wiele innych. Naprawdę warto dobrze przemyśleć **cel oraz sposób użycia TIK** i zawsze tak dobierać trudność i rodzaj zadań oraz wykorzystywane narzędzia, aby dać uczniom jak największe szanse na sukces edukacyjny – osiągnięcie celów uczenia się

Zadania do modułu II

Zadanie nr 1 dla nauczyciela – obowiązkowe

Zapoznaj się z materiałem modułu I. Zaplanuj lekcję i uzupełnij plik „Szablon lekcji”, który przekazał ci koordynator.

Zadanie nr 2 dla nauczyciela – obowiązkowe

Przeprowadź zaplanowaną lekcję. Podziel się z koordynatorem i innymi nauczycielami wrażeniami na temat przekazywania uczniom celów lekcji, pracy nad ich realizacją oraz podsumowania lekcji uwzględniającego odniesienie się do celów.

Zadanie nr 1 dla koordynatora – przekazanie materiałów

Przeznacz nauczycielom TIK materiały z kursu – „Treść modułu II” i „Szablon lekcji”. Najlepiej wyślij im pliki drogą elektroniczną.

Zadanie nr 2 dla koordynatora – zaplanowanie lekcji

Zaplanuj lekcję i uzupełnij „Szablon lekcji”. Przeprowadź zajęcia według pomysłu opisanego w szablonie. Podziel się z nauczycielami wrażeniami na temat podawania uczniom celów lekcji, pracy nad ich realizacją oraz podsumowania lekcji uwzględniającego odniesienie się do celów.

Zadanie nr 3 dla koordynatora – sprawozdanie

Zbierz pytania nauczycieli dotyczące określania celów uczenia się uczniów i kryteriów sukcesu (jeśli je mają). Możesz skorzystać z pomocy mentora w uzyskaniu odpowiedzi.

Wypełnij sprawozdanie na platformie kursu. Dołącz do sprawozdania wypełniony przez siebie plik „Szablon lekcji”.

Wskazówka: Komunikacja z nauczycielami nie musi odbywać się w czasie rzeczywistym. Możesz wykorzystać w tym celu różne możliwości, które daje technologia informacyjna, w tym szczególnie usługi Google opisane w materiale do modułu.

Ponadto możesz skorzystać z innych możliwości TIK, np. zorganizować konferencję zespołu nauczycieli z wykorzystaniem komunikatora internetowego Skype lub innego. O funkcji rozmowy konferencyjnej przeczytasz na stronie www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/conference-calls.

Skype to popularny, darmowy komunikator internetowy umożliwiający kontakt dowolnej liczby osób posiadających stały dostęp do sieci internetowej. Pozwala na przesyłanie obrazu rozmówcy poprzez kamerę internetową, posiada funkcję typowego tekstowego komunikatora internetowego (czyli bezpośredniej wymiany informacji tekstowych za pomocą ręcznie wpisywanych wiadomości) oraz możliwość przesyłania plików. Aby móc korzystać ze Skype’a, niezbędne jest jego zainstalowanie na komputerze, oraz posiadanie mikrofonu i głośników (lub słuchawek z mikrofonem). Do sesji video potrzebna jest również kamera internetowa. Informacje, jak korzystać ze Skype’a, znajdziesz tutaj:

Strona główna Skype’a w języku polskim: www.skype.com/intl/pl/home. Poradnik na temat rozmów głosowych: www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/skype-to-skype-calls. Informacje o rozmowach video: www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/video-call.

Sprawozdanie i terminy modułu II

Po wykonaniu zadań przez nauczycieli oraz zrealizowaniu zadań koordynatora, wypełnij formularz sprawozdania na platformie kursu i dodaj załącznik „Szablon lekcji”. Po opublikowaniu sprawozdania otrzymasz informację zwrotną od mentora.

Moduł II trwa **od 7 stycznia 2014 r. do 26 stycznia 2014 r.**

Sprawozdanie należy opublikować **do 26 stycznia 2014 r.**

Powodzenia!

34

O Autorce



Małgorzata Ostrowska – nauczycielka biologii i wychowania fizycznego w gimnazjum i liceum ogólnokształcącym. Od wielu lat współpracuje z CEO jako kierowniczka i mentorka w kursach internetowych oraz autorka materiałów dydaktycznych. Jest trenerką w programie *Szkoła ucząca się*, prowadzi warsztaty dla rad pedagogicznych. Szczególnie zaangażowana jest w programach CEO *Nauczycielska Akademia Internetowa*, *Akademia uczniowska* i *Aktywna edukacja*. Interesuje się psychologią i ekorozwojem, a jako formy relaksu preferuje narty, pływanie, jogging, siatkówkę i turystykę górską.

Pewne prawa zastrzeżone

O ile nie zaznaczono inaczej, materiały prezentowane w kursach *Aktywnej edukacji* możesz kopiować, zmieniać oraz nieodpłatnie rozpowszechniać i prezentować w całości lub fragmentach pod warunkiem podania źródła, oznaczenia autora oraz instytucji sprawczej (Centrum Edukacji Obywatelskiej), a także zaznaczenia, że materiał powstał przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach projektu „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w przedszkolach i szkołach”.